

OPISKELUMOTIVAATIOON LIITTYVÄN OPETUSMATERIAALIN KEHITTÄMINEN, OPETUSKOKEILU JA SEN RAPORTOINTI

Mika Hämäläinen
Marjut Kulmala
Maija-Leena Peltola
Teemu Santanen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Toukokuu 2013
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Hämäläinen, Mika; Kulmala, Marjut; Peltola, Maija-Leena; Santanen, Teemu
Opiskelumotivaatioon liittyvän opetusmateriaalin kehittäminen, opetuskokeilu ja sen raportointi

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 34 sivua + 3 liitesivua
Toukokuu 2013

Kehittämishankkeen taustalla oli tarve kehittää kahden oppitunnin mittainen opetusmateriaali opiskelumotivaatiosta tukemaan aiheeseen liittyvää opetusta. Tarkoituksena oli tuottaa tietoa motivaatioon vaikuttavista taustatekijöistä ja koota mielekäs informatiivinen tuotos, jota opettaja voi käyttää oppitunnilla opetuksen tukena.

Opetusmateriaalin kokoamisessa ja tiedon keräämisessä käytettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta sekä opettajan ja opiskelijan haastattelua. Opettajankoulutuksen aikana laadittua opiskelumotivaatioon liittynyttä ”merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävää” hyödynnettiin myös. Kerättyä teoreettista tietoa koottiin näistä aiheeseen liittyvistä lähdemateriaaleista ja saatu tieto tiivistettiin PowerPoint- alustalle. PowerPoint - esitystä testattiin ammatillisen koulutuksen kolmannen vuosikurssin rakennusalan perustutkinto-opiskelijoilla. Opetusmateriaalista laadittiin kyselylomake, johon opiskelijat vastasivat.

Kehittämishankkeessa käytettiin tutkimusavusteisen kehittämistoiminnan menetelmää, jossa korostui toimijoiden osallistuminen, reflektiivisyys ja tulkinnallinen tiedon tuottaminen kokeillusta opetusmateriaalista. Tiedon tulkinnassa käytettiin yhteistä dialogia opiskelijoiden kanssa.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAUSTALLA OLEVA TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	6
2.1	Heikon opiskelumotivaation syitä.....	7
2.2	Hyvään opiskelumotivaatioon liittyviä tekijöitä.....	7
2.3	Sisäinen motivaatio.....	8
2.3.1	Positiivinen palaute.....	9
2.3.2	Kohti omaehtoista oppimista.....	10
2.4	Ulkoinen motivaatio.....	11
2.5	Sosiaalinen motivaatio.....	12
3	TAUSTAA SEKÄ TARPEET KEHITTÄMISHANKKEEN KÄYNNISTÄMISELLE.....	13
3.1	Kehittämistehtävän aikatauluttaminen, työstäminen ja toteutus.....	14
3.2	Opetuskokeilu.....	16
3.3	Kyselylomake.....	19
3.3.1	Kyselylomakkeen A kysymykset, purku ja vastausten tulkinta...21	
3.3.2	Kyselylomakkeen B kysymykset, purku ja vastausten tulkinta...24	
4	TULKINNALLINEN, OSALLISTAVA JA REFLEKTIIVINEN KEHITTÄMISTOIMINTA.....	27
4.1	Opetuskokeilun käyttökelpoisuuden arvioiminen.....	28
4.2	Kehittämistehtävän laajempi hyödyntäminen.....	29
4.3	Itsearviointia ja pohdintaa.....	31
5	YHTEENVETO.....	34
	LÄHTEET.....	35
	LIITTEET.....	37

1 JOHDANTO

Opiskelumotivaatio on aihe, josta tänä päivänä käydään aktiivista julkikeskustelua niin mediassa kuin oppilaitosten kehittämispäivillä. Alhainen opiskelumotivaatio ennakoi opintojen keskeyttämistä ja lisää henkilön syrjäytymisriskiä. Yhteiskunnalliseen ja koulutuspoliittiseen keskusteluun on tullut aktiivisesti mukaan opiskelijoiden tukeminen ja heidän motivoiminen opiskelulle. Oppilaitosten intressiin kuuluu enenevässä määrin selkiyttää omaa roolia opiskelijoiden opintojen keskeyttämisen ennaltaehkäisemisessä ja pohtia niitä toimia ja toimenpiteitä, joilla opiskelijoiden opiskelumotivaatiota saadaan kohennettua.

Opetusmateriaalin tuottaminen aiheesta ”Opiskelumotivaatio” lähti liikkeelle Tampereen ammatillisen opettajakorkeakoulun PoPe12/Flow-pienryhmässä opiskelevien opettajaopiskelijoiden ideasta soveltaa opettaja opintoihin sisältyvää merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävää kehittämishankkeen pohjana. Ryhmätehtävän aiheena oli opiskelumotivaatio. Yhteisten keskustelujen myötä ilmeni tarve kehittää sellainen opetusmateriaali, jolla voidaan herätellä opiskelijoiden kiinnostusta opiskelumotivaatioon. Tavoitteena oli kehittää parin oppitunnin pituinen materiaalikokonaisuus, joka johdattelee opiskelijat aiheen äärelle. Kehittämistehtävässä hyödynnettiin merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävänä koostettua tiivistettyä teoreettista tietoa opiskelumotivaatiosta. Teoreettinen viitekehys on esitelty tässä kehittämisraportissa.

PowerPoint-esitykseen koottu opetusmateriaali sisältää teoreettista ja lähdekirjallisuuteen perustuvaa tietoa opiskelumotivaatiosta. Esitykseen on sisällytetty sekä opettajan että opiskelijan haastattelu, jossa kuullaan haastateltujen mielipiteitä opiskelumotivaatiosta. Materiaalia kokeiltiin rakennusalan perustutkinnon kolmannen vuosikurssin opiskelijoilla. Opiskelijoille laadittiin esitettyyn materiaaliin ja omaan opiskelumotivaatioon liittyvä kysely, jonka tarkoituksena oli saada ajantasaista ja oikea-aikaista tietoa opiskelijoiden opiskelumotivaatioon liittyvistä tekijöistä ja esitetystä opetusmateriaalista. Palautteiden avulla materiaalia voitiin jatko työstää ja

edelleen kehittää. Kehittämistehtävän perusidea tiivistyy opiskelumotivaatioon liittyvän opetusmateriaalin kehittelyyn, prosessin kuvaukseen, kehitetyn materiaalin opetuskokeiluun ja sen raportointiin.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAUSTALLA OLEVA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Motivaatiolla on suuri merkitys opiskelijan mielekkäälle opinkululle, oppimiselle ja opintojen loppuunsaattamiselle. Sen merkitys oppimistuloksiin vaikuttavana tekijänä on kiistaton. Tieteellisessä viitekehyksessä motivaatiokäsite kuvataan monimutkaiseksi ja vaikeasti lähestyttäväksi ilmiöksi ja näkökulmia aiheeseen on monia.

Taokk:n opettajaopintoihin liittyvään ja kehittämishanketta edeltävään merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävään koottiin teoreettista tietoa motivaatiosta ja sen merkityksestä opiskelumotivaatiolle. Tätä teoreettista tietoa hyödynnettiin opetusmateriaalin kehittämisessä ja se toimi taustana PowerPoint-esitykseen tiivistettyyn opetusmateriaaliin opiskelumotivaatiosta. Tiivistetyn teoreettisen osuuden lisäksi Power-esitykseen linkitettiin myös käytännön tietoa haastatteleamalla erästä toisen asteen oppilaitoksen opettajaa ja lukiolaista opiskelijaa, kuulemalla heidän mielipiteitään opiskelumotivaatiosta. Haastattelulla haluttiin tuoda mielekästä vaihtelua ja käytännön kokemuskäsitteitä opetusmateriaaliin.

Motivaatiota on tutkittu paljon ja siitä saatavaa informaatiota oli runsaasti. Tietoa oli rajattava. Kehittämistehtävän eli opetusmateriaalin teoreettinen viitekehys poimittiin aiemmin laaditusta opettajaopintoihin liittyvästä ryhmätehtävästä. Siinä teoriatietoa opiskelumotivaatiosta rajattiin lähinnä koskemaan sisäistä, ulkoista, ja sosiaalista motivaatiota. Lisäksi tarkasteltiin heikon ja hyvän motivaation syitä. Opettajaopintojen ryhmätehtävään liitettiin myös kirjoittajien eli opettajaopiskelijoiden omia tuntemuksia ja kokemuksia opiskelusta ja siitä mikä heitä henkilökohtaisesti opiskelussa motivoi. Näitä henkilökohtaisia kannanottoja ei kuitenkaan tiivistetty kahden oppitunnin PowerPoint-opetusmateriaaliin, vaan jokainen opettajaopiskelija voi opetustilanteessa päättää kertoako opiskelijoille omaan opiskeluun liittyvistä motivaatiotekijöistä.

2.1 Heikon opiskelumotivaation syitä

Tavallisimpia syitä heikkoon opiskelumotivaatioon ovat yksilön negatiiviset oppimis- ja opiskelukokemukset. Opiskelija ei välttämättä ole juuri saanut opiskelustaan palkintoja, jotka kannustaisivat häntä opinnoissa eteenpäin. Opiskelijan vaatimustaso on saattanut olla liian korkealle asetettu, tämän vuoksi hän kokee pettymyksen tunteita ja oppimisen ilo katoaa. Myös itsetuntoon liittyvät ongelmat voivat olla puutteellisen opiskelumotivaation taustalla. Syynä heikkoon opiskelumotivaatioon voi olla myös kehittymättömissä opiskelustrategioissa ja -tekniikoissa. Kaavamaiset opiskelutekniikat estävät erilaisia ratkaisutapoja vaativien ongelmien selvittämistä (Kauppila 2003, 50.)

Erilaiset käyttäytymisongelmat liittyvät usein heikkoon motivaatioon. Chungin (1977) mukaan tyytymättömyydestä voi aiheutua opiskelulle monia haittoja. Se voi johtaa toiminnallisiin häiriöihin kuten esim. poissaoloihin, välinpitämättömyyteen ja huolimattomuuteen opinnoissa (Peltonen & Ruohotie 1992, 34-35.)

Stenbergin (2011) mukaan opiskeluinto, -halukkuus heikkenevät ja opiskelumotivaatio katoaa, jos opiskelijan kyvyt eivät ole tasapainossa opiskeltavan asian kanssa. Jos kyvyt puolestaan ylittävät haasteet, on seurauksena heikko opiskelumotivaatio ja ikävystyminen. Tällaisessa tilanteessa opiskelija voi ahdistua ja huoli opinnoista selviämiseen lisääntyy (Stenberg 2011, 121.)

2.2 Hyvään opiskelumotivaatioon liittyviä tekijöitä

Flow-tila voi syntyä, kun ihmisen kyvyt ja tehtävän haasteet ovat tasapainossa keskenään. Stenbergin (2011) mukaan opettajan tulisi edistää opiskelijan flow-tilan syntymistä (Stenberg, 2011, 122.)

Oppiminen on yksi merkittävimmistä päämäärätietoisista muutosprosesseista, jota ihminen pyrkii itse ohjaamaan. Se on yleisimpiä psyykkisiä asioita ihmisen

kehityskulussa. Oppiessaan ihminen työstää eri aistikanavilla saatua tietoa tietoisesti ja alitajuisesti. Oppiminen on opiskelijan henkisen tietorakenteen kehittämistä ja se on luova sekä yksilöllinen prosessi. Opiskelijalla on omat ominaispiirteensä ja valmiutensa. Motivaatio on yksi opiskelijan valmiustekijä. (Kauppila 2003, 17.)

Opiskelija tarvitsee oppimisympäristön, joka tarjoaa helpon mahdollisuuden tiedon hankkimiselle. Sen tulisi edistää keskittymistä ja sisältää harmonisia elementtejä, antaa sopivasti virikkeitä ja tukea opiskelijan omia tiedonmieltämistapoja. Tällaisina opiskelua motivoivina ympäristöinä pidetään muun muassa kirjastoja, lukusaleja ja keskittymistä edistäviä työhuoneita (Kauppila 2003, 19.)

Hyvän opiskelumotivaation kannalta on tärkeää päämäärän ja tavoitteen tiedostaminen. Kun hyvä motivaatio on kohdallaan, liittyy siihen tunne onnistumisen mahdollisuudesta. Tavoitteen merkityksen pohtiminen suuntaa voimavaroja sekä tietoisesti, että alitajuisesti päämäärän saavuttamiseen. Motivaation ylläpitämiseksi tavoitteet kannattaa jakaa osatavoitteisiin, jotta päämäärä on helpompi nähdä ja jäsentää opiskelua helpottamaan. Merkityksellistä on myös ns. oppimisilon löytyminen. Positiivinen asenne opiskelua kohtaan lisää motivaatiota ja tuottaa merkityksellisiä onnistumisen kokemuksia (Kauppila 2003, 52-53.)

2.3 Sisäinen motivaatio

Opiskelumotivaatioon liittyvissä kuvauksissa voidaan käyttää sekä ulkoista, että sisäistä motivaatiotermistöä kuvaamaan opiskelijan käyttäytymistä suuntaavien ja virittävien motiivien luonteen puolesta. Peltosen ja Ruohomäen (1992) mukaan näitä määritelmiä ei voida pitää täysin erillisinä, vaan pikemminkin toisiaan täydentävinä. Ne esiintyvät yhtäaikaaisesti ja vaihdellen siten, että toinen motiivi on toista hallitsevampi. Sisäistä ja ulkoista motivaatiota käsiteltäessä puhutaan usein myös sisäisistä ja ulkoisista palkkioista. Jotta sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon liittyvien asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen on

selkeämpää sekä lukijaystävällisempää erotamme nämä kaksi käsitettä tässä raportissa toisistaan.

Sisäiselle motivaatiolle on ominaista se, että motivaatio on sisäisesti välittyntä, tai että syyt tietynlaiseen käyttäytymiseen ovat sisäisiä. Lisäksi sisäinen motivaatio on yhteydessä ns. ylimpiin tarpeisiimme (Peltonen & Ruohotie 1992, 19.) Maslowin (ks. Kuusinen 1997, 196) ns. ”tarpeiden hierarkian” mukaan alemmilla tasoilla ovat perustarpeemme, jotka pitää olla tyydytetyt ennen kuin ylemmän tason motiivit saavat tilan. Näitä ylemmän tason kehitystarpeitamme ovat muun muassa itsensä toteuttamisen, tietämisen, oppimisen ja ymmärtämisen tarpeemme.

Myös kyvykkyyden kokeminen lisää sisäisen motivaation määrää. Myönteisellä palautteella sisäisen motivaation määrä kasvaa. Sisäisesti motivoitunut toiminta saattaa perustua kuitenkin myös ns. sisäiseen pakottavuuteen. Tällä tarkoitetaan sitä, että yksilö itse toimii palkkioiden ja rangaistusten jakajana itsensä suhteen. Toimintaan liittyvä itsearviointi saattaa johtaa syyllisyyden-, häpeän-, ja huonommuudentunteisiin. Näin sisäisen motivaatioon voi liittyä myös negatiivisia kokemuksia. Sisäistä kokemusta tutkittaessa on havaittu siihen liittyvän mielihyvääntäyteisiä kokemuksia itsensä ja tekemiseen uppoutumista. Tätä voidaan kuvata ns. ”huippukokemukseksi” (Flow-experience). Flow:n eli huippukokemukseen liittyy omaehtoinen, kestävä ja esteet voittava tekeminen. Edellytyksenä tällaisessa tuntemuksessa on, että niin taidot kuin haasteet ovat korkeita (Kuusinen 1992, 211-212.)

2.3.1 Positiivinen palaute

Repo & Nuutinen (2003) ovat todenneet, että positiivinen palaute kehittää ja vahvistaa itsetuntoa sekä auttaa asettamaan opiskelulle mielekkäitä tavoitteita. Palaute kohdistuu onnistumisiin ja tuo esiin toisten arvostuksen ja oman onnistumisen (Poutala & Toivonen 2011, 11.) Poutalan ja Toivosen (2011) mukaan positiivisen palautteen antamisajankohtaan pitää kiinnittää huomiota. Jos palaute esim. arvioitavaksi lähetetystä kokeesta tulee kovin myöhään, on

palautteen positiivisella vaikutuksella laimea merkitys. Palaute tulisikin antaa oikea-aikaisesti, jotta sen merkitys opiskelijalle olisi riittävän vaikuttava (Poutala & Toivonen 2011, 11.)

Palautteen tulisi pyrkiä vahvistamaan opiskelijan itsetuntoa ja itseluottamusta. Tärkeänä pidetään sitä, ettei palaute saisi lisätä ainakaan oppijan epäonnistumisen kokemuksia, vaan päinvastoin. Palautteen antamiseen liittyy aina eettistä vastuuta ja siihen tulee suhtautua vakavasti. Monenlaiset vaateet liittyvätkin positiivisen ja oikealla annetun palautteen antamiseen opiskelijalle. Palautteen tulisikin ennen kaikkea olla rakentavaa ja antaa opiskelijalle konkreettisia eväitä (Ojanen & Uutto- Rajakallio 2006, 8.)

2.3.2 Kohti omaehtoista oppimista

Metsämuurosen (1993) mukaan omaehtoisesti virittyneen opiskelun lähtökohtana on se, että oppilas on aidosti kiinnostunut opetettavasta aiheesta. Mielenkiinto aiheeseen ohjaa oppijan motivaatiota. Mielenkiinto voi olla joko lyhyt- tai pitkäkestoista ja se voidaan jakaa yksilölliseen ja tilannekohtaiseen mielenkiintoon. Lyhytkestoinen mielenkiinto voi liittyä esim. uuden soittimen ääneen, pitkäkestoinen mielenkiinto voi puolestaan liittyä esim. soittimen historian tutkimiseen (Kaajala 2008, 8.) Yksilöllinen ja pitkäkestoinen mielenkiinto opittavaa aihetta kohtaan johtaa yleensä positiiviseen omaehtoista oppimista tukevaan ”oravanpyörään”. Mitä enemmän opiskelija oppii, sitä enemmän siitä syntyy mielihyvää ja opiskelija haluaa oppia lisää. Lisääntyvä tietämys ja osaaminen ruokkii positiivisen opiskelumotivaation kehitystä (Kaajala 2008, 8-9.)

Jokainen opiskelija tuo oppimistilanteeseen aikaisemmat kokemuksensa, tietonsa ja taipumuksensa sekä aiemmat oppimiskokemuksensa. Nämä valmiudet määräävät muun muassa sen missä määrin yksilö paneutuu opittavaan aiheeseen ja millaisia kognitiivisia strategioita hän soveltaa omassa opiskelussaan. Tutkija ovat nähneet tärkeäksi kehittää opiskelijoiden käsityksiä itsesäätelystä, sen mahdollisuuksista ja edellytyksistä. Tähän tavoitteeseen sitoutuneet koulutusohjelmat tuottavat myönteisiä tuloksia. Itsesäätelyä koskevien tulkintojen muuttuminen myönteisemmäksi on johtanut opiskelijoiden

sisäisen motivaation voimistumiseen, kasvamiseen, oppimistulosten paranemiseen ja oman tehokkuutta koskevien käsitysten kehittymiseen. Uusien taitojen oppiminen, positiivinen minäkäsitys ja esim. opiskeluun käytettävän ajan suunnittelu ovat esimerkkejä opiskelijan omaehtoiseen oppimiseen sitoutumisesta (Peltonen & Ruohotie 1992, 120.)

2.4 Ulkoinen motivaatio

Opiskelijoilla on erilaisia syitä opiskella. Joillekin oppiminen on arvo sinänsä; he arvostavat itse opiskeluprosessia. Toisille oppiminen on vain keino osoittaa kykynsä ja saavuttaa ulkoisia palkkioita. Ulkoapäin annetuilla palkkioilla tai kannusteilla on suuri merkitys siihen, miten innokkaasti opiskelulle asetettuihin tavoitteisiin pyritään. (Peltonen & Ruohotie 1992, 18, 32.)

Ulkoisen motivaation palkitsemis- ja rankaisemisjärjestelmällä on huonoja puolia. Ne voivat aiheuttaa kyvyiltään heikoimmista opiskelijoista tehokasta opiskelua haittaavia, jopa syrjäytymiseen johtavia reaktioita ja opittua avuttomuutta (Anttila 2004, Ahposen 2010, 8 mukaan.)

Ulkoinen motivaatio, vaikka esim. rahallinen korvaus opiskelusta, saa useasti aikaan pelkkää opiskelun suorittamista. Stenberg (2011) mukailee teoksessaan Rantalaa (2005), jonka mukaan opettajan olisi hyvä tiedostaa ulkoisiin palkkioihin sisältyvät riskit. Rantala (2005) varoittaa, että ulkoinen motivointi, esim. palkkioiden ja hyvien arvosanojen lupaaminen, voi johtaa siihen, että opiskelu koetaan lopulta vastenmieliseksi. Ulkoinen motivointi saattaa suunnata opiskelijan huomion pois oppimisesta ja oppimisen ilosta. Jos arvosanojen metsästys tai jokin muu ulkoiseen palkkioon liittyvä asia muuttuu opiskelussa päämääräksi, itse oppiminen ei silloin ole palkitsevaa toimintaa, vaan se muuttuu pakolliseksi ja suoritettavaksi toiminnaksi (Stenberg 2011, 122.)

2.5 Sosiaalinen motivaatio

Ranne (2009, 44) on kirjoittanut seuraavaa: ”Tampereen ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajankoulutuksen opetussuunnitelmassa todetaan muun muassa, että oppimisessa sosiaalisella vuorovaikutuksella on keskeinen rooli, koska sosiaalisessa vuorovaikutuksessa rakentuu oppijan merkitysten maailma. Sosiaalisen vuorovaikutuksen avulla myös oppijoiden merkitysten maailmat voivat syventyä entisestään” (Heinilä, Kalli & Ranne 2009, 44.)

Nykyisin vallalla olevat oppimiskäsitykset (sosiokonstruktiivinen ja kollaboratiivinen) ohjaavat opettajaa ryhmämuotojen käyttämistä luokassa. Kollaboratiivinen viittaa laajasti sellaisiin yhteistyön ja yhdessä tekemisen muotoihin, joissa ryhmän vuorovaikutusta voidaan hyödyntää oppimistavoitteiden saavuttamisessa. Vuorovaikutus ryhmässä on usein hyvin palkitsevaa. Ryhmässä määritellään tehtäviä, tulkitaan viestejä, luodaan kysymyksiä ja etsitään vastauksia ongelmiin. Tällainen aktiivinen rakentava vuorovaikutus edistää oppimistuloksia ja motivoi oppimaan (Kauppila 2005, 91.)

Opiskelu ei ole yksilölaji, vaikka yksinpuurtamistakin siinä tarvitaan. On yleistä, että ystävät ja lähipiiri tukevat opiskelumotivaatiota. Omaa opiskeluintoa on helpompi ylläpitää sosiaalisissa tilanteissa ja ryhmässä. Toisilta oppiminen, tiedon jakaminen ja kokemuksellinen oppiminen tukevat oppimista ja antavat lisäpotkua opiskelumotivaatiolle (Motivaatio oppimisessa.)

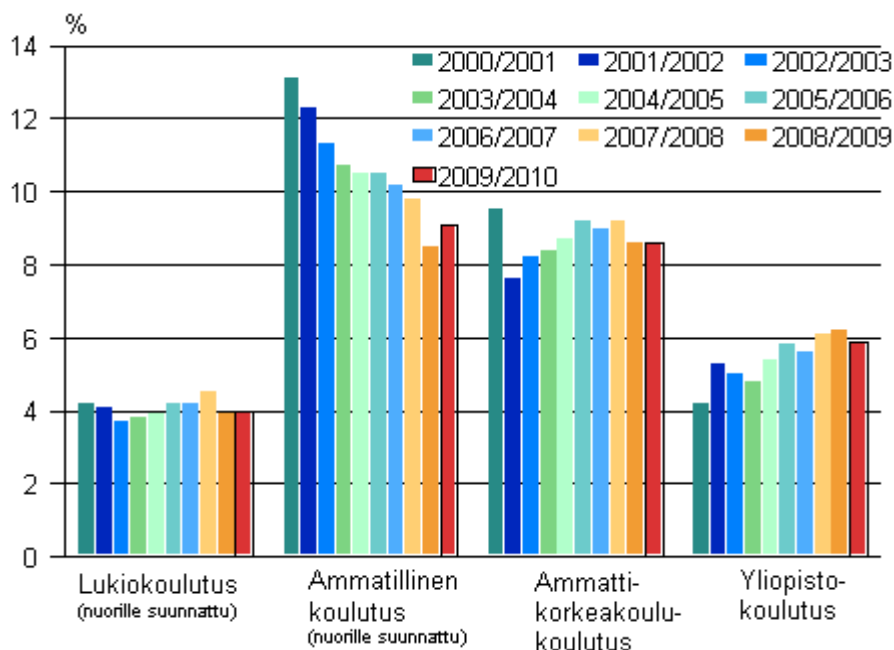
Peltosen & Ruhotien (1992) mukaan ryhmän motivaatio tarkoittaa ryhmään kuuluvien yksilöiden motivaation summaa. Se näyttää kuinka innokkaasti ryhmässä pyritään tiettyyn yhteiseen tavoitteeseen (Peltonen & Ruhotie 1992, 37.) Oppimisen ryhmäedut puolestaan liittyvät toimimiseen erilaisissa ryhmissä. Ryhmätyöskentelyvalmiuksien kehittämiseen löytyy hyviä syitä, sillä meille on monin tavoin tärkeää toimia sosiaalisissa ryhmissä. Ryhmäoppiminen vaikuttaa positiivisesti ja myönteisesti asenteisiimme ja sen kautta edellytyksiin selviytyä ja toimia ryhmässä (Kauppila 2003, 28.)

3 TAUSTAA SEKÄ TARPEET KEHITTÄMISHANKKEEN KÄYNNISTÄMISELLE

Opettajaopintoihin liittyvä kehittämishanke oli mahdollista tehdä joko yksin tai pienryhmässä. Yksioityön etuna on muun muassa se, että kehittämistehtävää voi työstää oman aikataulunsa mukaan. Siinä voi myös keskittyä juuri siihen aiheeseen, joka henkilökohtaisesti tuntuu kiinnostavalta. Ryhmässä tehtävän työn taakat ovat puolestaan jaettavissa ja haasteetkin voidaan ratkaista yhdessä (Koivula, Suihko & Tyrväinen 2003, 4-5.)

Flow – niminen pienryhmämme koostui viidestä opettajaopiskelijasta, josta yksi päätti tehdä opinnäytetyön yksin. Muut ryhmän jäsenet lähtivät tehtävänannon mukaisesti pohtimaan aihetta kehittämistehtävälle. Monissa opintoihin liittyvissä lähipäivätapaamisissa pohdittiin yhteisesti ammatillisia opintoja suorittavien opiskelijoiden opintojen keskeytymisen syitä. Hyvin voimakkaasti tiedostettiin heikon opiskelumotivaation olevan yksi keskeyttämistä ennakoiva tekijä. Siitä lähti ajatus kehittää ammatillisen koulutuksen opiskelijoille kahden oppitunnin pituinen materiaali opiskelumotivaatiosta. Tavoitteena oli tuottaa sellaista opetusmateriaalia, jonka avulla opiskelijoita voisi johdatella aiheen äärelle ja saada näin opiskelijat pohtimaan omaa opiskeluun liittyvää motivaatiotaan sekä niitä tekijöitä, jotka ehkäisevät tai estävät myönteisen motivaation kehittymistä.

Huoli opiskelijoiden opintojen keskeyttämisen kasvusta toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa ei ollut pelkästään opettajaopiskelijoiden ”mutu-tuntumaan” perustuvaa. Muun muassa tilastokeskuksen 20.3.2012 julkaistun opintojen keskeyttämistä kuvaavan tilaston mukaan ”Tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista 5,5 prosenttia keskeytti opinnot eikä jatkanut missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa lukuvuoden 2009/2010 aikana” (Tilastokeskus. www.stat.fi) Merkille pantavaa on, että jopa 9.1 prosenttia nuorille suunnatun ammatillisen koulutuksen opiskelijoista keskeyttää opintonsa. Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 1 voi nähdä miten ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen on kehittynyt vuosina 2000 - 2010. (Tilastokeskus. www.stat.fi)

KUVIO 1. Lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulukoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa keskeyttäminen lukuvuosina 2000/2001-2009/2010, % (Tilastokeskus, www.stat.fi 20.3.2012, muokattu 28.3.2013)

3.1 Kehittämistehtävän aikatauluttaminen, työstäminen ja toteutus

Opettajaopintojen lähipäivillä loka-marraskuussa 2012 sovimme karkeasti kehittämishankkeemme ideasta ja sen suunnittelun aikatauluttamisesta siten, että tapaamisia olisi noin kerran kuukaudessa ja yhteyttä hankkeen eli ryhmän jäseniin pidettäisiin aktiivisesti sähköpostilla ja puhelimitse. Hankkeen aikataulullinen suunnitelma oli seuraava:

- ▶ Aihe hyväksytetään opettajalla 23.11.2012
- ▶ Hankesuunnitelma Tabulaan 7.1.2013
- ▶ Hankesuunnitelman hyväksyminen lähipäivässä 11.1.2013
- ▶ Kirjallisen hankesuunnitelman työstäminen kevään 2013 aikana
- ▶ Opetuskokeilun toteuttaminen helmikuussa 2013
- ▶ Suunnitelmaseminaari / väliankkurointi huhtikuussa 2013
- ▶ Loppuseminaari ja valmiin hankkeen esittely toukokuussa 2013

Lisäksi työstimme karkeasti hankkeen suunnitelmaa eteenpäin seuraavien teemojen kautta

- ▶ Opetusmateriaalin kehittäminen ja prosessin kuvaus. Kehitetyn materiaalin opetuskokeilu ja sen raportointi
- ▶ Hyödynnetään merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävää hankkeen pohjana
- ▶ Kuvataan se prosessi, miten opetusmateriaali koottiin
- ▶ Kootaan opetusmateriaali (opiskelumotivaatio) ja esitetään se kohdejoukolle (ammattillisen oppilaitoksen opiskelijaryhmä/-luokka)
- ▶ Laaditaan opiskelijoille kysely/palaute-lomake pidetystä oppitunnista
- ▶ Tehdään palautteista yhteenveto ja tehdään materiaaliin tarvittavat korjaukset
- ▶ Raportoidaan saatu palaute
- ▶ Kootaan kirjallisesti yhteen opetusmateriaalin tuotos, tuottamisprosessi ja opetuskokeilun raportti

Varsinainen ensimmäinen tapaaminen ja hankkeen työstäminen alkoi suunnittelupalaverissa, joka pidettiin 23.11.2012 opettajakoulutuksen lähipäiväopetuksen jälkeen. Tuolloin oli jo selvillä rajattu aihe, mutta sopimatta oli miten aihetta lähdetään toteuttamaan. Tapaamisessa sovittiin, että kehittämishankkeen lähtökohtana on opetusmateriaalin tuottaminen, opetuskokeilu ja sen raportoiminen. Päätettiin työnjaosta ja aineiston keräämisestä.

Toinen tapaaminen oli Ulvilan kirjaston lukuhuoneessa 27.11.2012. Paikka oli rauhallinen ja siellä oli hyvä työstää hankesuunnitelmaa eteenpäin. Emme olleet pitäneet tapaamisista varsinaista pöytäkirjaa, mutta yksi hankkeen jäsenistä kirjoitti tapaamisissa sovituista asioista muistiota. Toisessa tapaamisessa käytiin läpi jo sovitut toimet hankkeen edistymiselle ja todettiin että hanke etenee aikataulussa. Meillä oli valmis idea, eli opiskelumotivaatiosta kahden tunnin mittainen PowerPoint-opetusmateriaali. PowerPoint-esitystä oli tehty eteenpäin, mutta se ei ollut vielä valmis. Tapaamisessa ideoitiin ja työstettiin PowerPoint-esitystä uusien ideoiden pohjalta. Sovittiin, että yksi hankkeen jäsenistä

kokoaa ideat yhteen ja keskustelua sekä ideointia jatketaan puhelimitse ja sähköpostitse. Lisäksi sovittiin kohderyhmä jolla opetusmateriaalia kokeillaan. Kohderyhmäksi valikoitui yksi luokka Sataedun rakennusalan perustutkinnon kolmannen vuosikurssin opiskelijoista. Myös tulevan opetuskokeilun päivämäärä sovittiin alustavasti tässä palaverissa. Lisäksi suunniteltiin ko. opiskelijoille kyselylomake, jonka avulla saataisiin tietoa kokeilusta. Ideoimme opetusmateriaaliin mukaan myös opettajan ja opiskelijan haastattelut.

Helmikuussa 8.2.2012 tavattiin lähiopetustunnin jälkeen. Tuolloin sovittiin tarkemmin hankkeen toteutuksen työnjaosta. Sovittiin, että yksi kokoaa yhteen kaiken tuottamamme teorian. Kaksi ryhmän jäsentä valikoitui haastattelemaan opettajaa ja opiskelijaa ja heidän mietteitään opiskelumotivaatiosta. Yksi ryhmän jäsen lupasi puolestaan muokata haastattelut ja tiivistetyt aineistot Power-esitykseen valmiiksi tulevaa opetuskokeilua varten ja laatia rakennusalan perustutkinto opiskelijoita varten kyselylomakkeen, jonka avulla ko. opiskelijoilta kerättäisiin tietoa opetuskokeilusta ja opetusmateriaalista.

Helmikuussa 13.2.2013 pidetyn opetuskokeilun jälkeen sovittiin, että tapaamiset hankkeen työstämisen tiimoilta pidetään opettajaopiskelijoiden lähipäivien yhteydessä. Muuten yhteyttä pidetään pääsääntöisesti puhelimitse. Käytännössä opetusmateriaali ja sen kokeilu olivat nyt tehtynä. Vielä piti käydä kysymykset läpi ja laatia niiden perusteella korjaukset tai tarkennukset materiaaliin.

3.2 Opetuskokeilu

Hankesuunnitelman mukaisesti opetuskokeilu toteutettiin Sataedun toisen asteen ammatillisen oppilaitoksen rakennusalan perustutkinnon kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Opetuskokeilu aloitettiin siten, että kerrottiin opiskelijoille hankkeen taustaa ja kokeilun linkittymistä TAOKK:n opettajaopintoihin. Ennen varsinaista PowerPoint- esitystä keskusteltiin luokan kanssa hieman yleisesti motivaatiosta. Opiskelijoille kuvattiin opetuksen kulku ja

kerrottiin, että esityksen aikana on mahdollista tehdä tarkentavia kysymyksiä ja keskustella aiheesta.

Opetuskokeilu aikataulutettiin siten, että PowerPoint- esitys käytiin läpi ensimmäisen oppitunnin aikana. Toisen oppitunnin aikana katsottiin läpi sekä opettajan että opiskelijan haastattelut ja jaettiin opiskelijoille aiheeseen liittyvät kyselylomakkeet.

Ensimmäisen oppitunnin aikana opettajaopiskelijat pyrkivät esityksessään johdonmukaiseen ja huolelliseen esitystapaan. Tavoitteena oli vuorovaikutuksellinen opetus, jossa kannustettiin opiskelijoita keskusteluun ja kysymysten tekemiseen aihepiiristä. Tunnelma, ryhmähenki ja asenne opetuskokeilulle oli hyvä. Luokassa vallitsi työrauha ja opiskelijat uskalsivat tehdä kysymyksiä opetuskokeilun eli PowerPoint – esityksen aikana.

Opiskelijoiden myönteisten oppimiskokemusten yhtenä tekijänä on opettajan tai opettajien ns. kasvumotivaatio. Tutkimusten mukaan opettajan oma innostus ja halu kehittyä ammatissaan näkyy myös opetuksen affektiivisissa tuotoksissa. Ne opiskelijat, joiden opettajalla on voimakas kasvumotivaatio, kokevat opettajansa kannustavampana ja enemmän virikkeitä tarjoavana. Kasvuhakuiset opettajat luovatkin paremmat oppimisedellytykset oppimiselle. Tuntuu luonnolliselta, että innostunut ja työhönsä paneutunut opettaja näkee vaivaa kehittääkseen opiskelijoita motivoivia työskentelytapoja (Peltonen & Ruohotie 1992, 102 -103.)

Myös me opettajaopiskelijat pyrimme omilla positiivisilla opetusasenteillamme vaikuttamaan myönteisen ilmapiirin syntymiseen opetustilanteeseen. Työtehtävät jaettiin tasaisesti opettajien kesken siten, että toinen käytti esitystä tukevia koneita ja laitteita ja toinen opettaja kirjasi ylös opiskelijoiden kommentteja ja puheenvuoroja niin esityksen aikana, kuin esityksen jälkeenkin. Molemmat opettajaopiskelijat olivat vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa.

Esityksen aikana opiskelijoilta ei juuri tullut kommentteja tai puheenvuoroja. Keskustelu virisi aktiiviseksi vasta esityksen jälkeen. Erityisesti esitykseen sisällytettyjen opettajan ja opiskelijan haastattelujen katsominen ja heidän

mielipiteidensä kuuleminen nostatti keskustelun ja kommentoinnin aktiiviseksi. Haastattelujen mukaan ottaminen opetusmateriaaliin liittyi tavoitteeseen ottaa opetusmateriaaliin ja esitykseen mukaan vaihtelevia elementtejä. Tavoitteena oli, että opiskelijat innostuvat aiheesta enemmän, kun haastateltavana oli heidän entuudestaan tuntema ammattiaineenopettaja ja toisaalta heidän ikäinen opiskelija.

Opettajaopiskelijat kirjasivat muistiinpanoja opiskelijoiden kommenteista ja haastattelivat opiskelijoita kuullakseen heidän mielipiteitään esitetystä opetusmateriaalista. Opiskelijoiden kanssa käydyt keskustelut ja haastattelut muistuttivat vapaamuotoista keskustelunomaista haastattelumuotoa, jossa haastattelu etenee tutkijan edeltä käsin mietittyjen teemojen ja niihin pohjautuvien kysymysten varassa joustavasti, mutta kuitenkin niin, että haastateltavien kanssa käydään teemat läpi (Koivula ym. 2003, 46.) Tässä kehittämistehtävässä ei kuitenkaan ylletty tieteellisen tutkimusotteen tasolle, eikä sitä lähdetty tässä tavoittelemaan.

Opettajien muistiinpanojen mukaan opiskelijoilta tuli esityksen ja etenkin siihen liittyvien haastattelujen osalta seuraavanlaisia kommentteja:

- *"Hei, toihan on yks meidän opettajista"*
- *"Opettaja on ihan kiva se on positiivinen mut se unohtaa joskus paperit"*
- *"Sil on merkityst millaset arvot kotona on...kannustetaanks ja silleen"*
- *"Opettajalla on merkitystä jos on kiva ja kannustava opettaja niin se motivoi"*
- *"Oma opettaja on kiva sen kanssa tehdään asioita yhdessä". Joskus lähdetään koko luokka jonnekin"*
- *"Liian tiukkapiainen opettaja ei minua motivoi"*
- *"kodilla on merkitystä, jos ne kannustaa...niin sit"*
- *"Rangaistukset ei auta yhtään"*

Opettajan rooli motivaatiota lisäävänä ja kannustavan tekijänä kuului opiskelijoiden kommenteissa. He eivät lähteneet niinkään arvioimaan omaa henkilökohtaista kokemusmaailmaansa suhteessa opiskelumotivaatioon. Jonkin verran keskustelua kuitenkin tuli opiskelijoiden kokemuksista

koulusta ja opetuksesta liittyen heidän lapsuusajan kokemuksiin koulutaipaleen ensimmäisistä vuosista.

Kun keskustelua esitetyn opetusmateriaalin pohjalta jatkettiin, korostui monen opiskelijan puheessa opettajan rehellisyyden arvostaminen. Hyvä luottamus opettajaan ja se, että opettaja kuuntelee, ottaa huomioon ja ymmärtää heitä opiskelijoita koettiin tärkeäksi. Monet vuorovaikutuksen tutkijat ovat alleviivanneet, että ihmisten välisen viestinnän tulisi olla avointa ja rehellistä (Kauppila 2005, 72).

Kauppila (2005) kirjoittaa teoksessa ”Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot” elämän koostuvan lukemattomista sosiaalisista tapahtumista eli vuorovaikutustilanteista. Alla olevaan kuvaan hän on koonnut keskeiset hyvään viestintään ja vuorovaikutukseen liittyvät osatekijät.

Kuvio 1. Hyvä vuorovaikutus. Mukailten (Kauppila 2005, 72).

3.3 Kyselylomake

Opiskelijoille laaditun kyselyn tavoitteena oli kerätä opiskelijoilta arvionvaraista tosiasiatietoa heille esitetystä opiskelumotivaatioon liittyvästä

opetusmateriaalista ja opetuskokeilusta. Palautteen avulla oli tarkoitus saada myös arvokasta tietoa opetusmateriaalin edelleen kehittämiseksi.

Mielipiteiden ja asenteiden tutkimuksessa kyselyä käytetään paljon, mutta kyselyn muotoilulla voidaan merkittävästi vaikuttaa vastaukseen. Kysely vaatisi aina hyvän etukäteissuunnittelun ja sitä pitäisi voida testata etukäteen pienellä koeryhmällä. Tutkielmissa kyselyn tulkinta voi jäädä helposti vain pinnalliseksi selvitykseksi (Koivula ym. 2003, 50.) Suhteellisen tiukka aikataulusuunnitelma ja opettajaopiskelijoiden ajankäytön haasteet estivät käytännössä kyselylomakkeen etukäteistestauksen. Toisaalta kohteena olevat opiskelijat muodostivat lukumäärältään pienehkön oppilasryhmän ja luokan, jolle oli helppo antaa lisätietoa ja informaatiota opetusmateriaalista ja kyselystä.

Käytännössä kysely tehtiin informoituna. Opiskelijoille jaettiin lomakkeet henkilökohtaisesti ja heille selvitettiin kyselyn tarkoitus, jonka jälkeen heillä oli mahdollisuus etukäteen kysyä kyselyn tavoitteesta tai epäselvistä kohdista. Samoin kuin haastattelussa, kyselyssä voi olla sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä (Koivula ym. 2003, 49.) Toteutetussa kyselylomakkeessa niitä oli molempia. Opiskelijoille myös selvitettiin, että heidän nimensä ja yhteystietonsa eivät tule missään vaiheessa esiin kehittämishankkeen aikana ja sen raportissa. Lupa opetuskokeiluun saatiin oppilaitokselta.

Kyselylomakkeita oli kaksi. Lomakkeet A ja B. Lomakkeelle laaditut kysymykset olivat puolistrukturoituja, jolloin osaan kysymyksistä oli mahdollista vastata vapaamuotoisesti. Asteikkoihin eli skaaloihin perustuvissa kysymystyypeissä, joita kyselyssä käytettiin, esitettiin väittämiä, joihin opiskelija valitsi niistä sen, miten voimakkaasti hän oli samaa mieltä tai eri mieltä kuin esitetty väittämä (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 195.)

Lomakkeen A kysymysten avulla haluttiin selvittää opetusmateriaalina toimineen PowerPoint-esityksen toimivuutta opetusmateriaalina ja sen vaikutusta siihen, jäikö opiskelija pohtimaan omaan opiskelumotivaatioon liittyviä seikkoja opetuskokeilumateriaalin jälkeen. Kysymyksiä lomakkeella A oli yhteensä kuusi. B lomakkeella kysymyksiä oli yhteensä neljä ja ne koskivat opiskelijan omaa opiskelumotivaatiota ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Kyselyyn

osallistuneita opiskelijoita oli yhteensä 16, joista kaksi jätti kokonaan vastaamatta ja jättivät tyhjän lomakepaperin. ”Kokonaisotannassa tutkimusjoukon muodostaa koko perusjoukko. Kokonaisotanta sopii tilanteisiin, jossa perusjoukko on pieni, esimerkiksi yhden luokan oppilaat” (Koivula y. 2003, 25.). Aineistoa ei saatettu tilastollisesti käsiteltävään muotoon.

3.3.1 Kyselylomakkeen A kysymykset, purku ja vastausten tulkinta

Asteikot ovat yleensä 5-7 portaisia (Hirsikoski ym. 2007, 195.). Tässä kyselylomakkeella viisi portaisia. Vastausvaihtoehdot A lomakkeen neljässä ensimmäisessä kysymyksessä 1-4 olivat: a) Hyvin. b) Melko hyvin. c) Ei osaa sanoa. d) Melko huonosti. e) Huonosti. Kahden viimeisen kysymyksen osalta 5-6 vastausvaihtoehdot olivat: a) Kyllä. B) ei. Jos ei, niin miksi? Alla ovat opiskelijoiden vastaukset esitettyihin kysymyksiin lopuksi yhteenvedonomainen tulkinta vastauksista.

:

1. Tuottiko Power- esitys riittävästi tietoa opiskelumotivaatioon vaikuttavista tekijöistä?

Taulukko 1 Opiskelijakysely

Vastaajien lukumäärä	Vastaus
5	Hyvin
8	Melko Hyvin
1	Ei osaa sanoa
0	Melko huonosti
0	Huonosti

2. Sopiko videohaastattelut esitykseen?

Taulukko 2 Opiskelijakysely

Vastaajien lukumäärä	Vastaus
10	Hyvin
3	Melko Hyvin
0	Ei osaa sanoa
1	Melko huonosti
0	Huonosti

3. Toimiko Power-esitys opetusmateriaalina?

Taulukko 3 Opiskelijakysely

Vastaajien lukumäärä	Vastaus
8	Hyvin
6	Melko Hyvin
0	Ei osaa sanoa
0	Melko huonosti
0	Huonosti

4. Saiko Power-esitys pohtimaan omaa opiskelumotivaatiotasi?

Taulukko 4 Opiskelijakysely

Vastaajien lukumäärä	vastaus
2	Hyvin
10	Melko Hyvin
0	Ei osaa sanoa
2	Melko huonosti
0	Huonosti

5. Oliko esityksen pituus sopiva? a) Kyllä. b) Ei. Jos ei, niin miksi?

- 13 opiskelijaa oli sitä mieltä, että a) Kyllä
- 1 opiskelijaa oli sitä mieltä, että b) Ei. Jos ei, niin miksi?

Ei-vaihtoehdossa piti kertoa miksi esityksen pituus ei ollut sopiva. Tässä alla tämän yhden opiskelijan vastaus:

- *"Kaikilla on omat mielipiteensä"*

6. Kaipasitko esityksen lisäksi tehtäviä aiheesta opiskelumotivaatio? a) kyllä. b) Ei. Jos ei, niin miksi?

- 2 opiskelijaa oli sitä mieltä, että a) Kyllä
- 8 opiskelijaa sitä mieltä, että ei b) Ei. Jos ei, niin miksi?
- 2 opiskelijaa jätti vastaamatta

Ei- vaihtoehdossa piti kertoa miksi esityksen lisäksi ei kaivannut lisätehtäviä. Tässä alla kahdeksan opiskelijan vastaukset:

- *"Kaikki oli tiivistetty hyvin"*
- *"Riittävän hyvin tehty, ilmaisi asian tarpeeksi hyvin ilman lisätehtäviä"*
- *"Kaikilla on omat mielipiteet"*
- *"Sain esityksestä tarpeeksi informaatiota"*
- *"Esitys kertoi tarpeeksi, ettei kysymyksiä tarvittu"*
- *"Itse en jaksa tehdä kirjallisia töitä"*
- *"Sai tarpeeksi tietoa"*
- *"Kuuntelu riittää"*

Vastausten perusteella voidaan tehdä tulkinta, että suurin osa vastaajista koki saaneensa riittävästi tietoa opiskelumotivaatioon vaikuttavista tekijöistä. Opiskelijat kokivat Power-esityksen toimivan opetusmateriaalina ja esitetty

materiaali sai opiskelijat pohtimaan omaa opiskelumotivaatiotaan. Erityisen positiivisena pidettiin esitykseen sisällytettyjä opettajan ja opiskelijan videohaastatteluja. Myös esityksen pituutta pidettiin hyvänä. Kahdeksan vastaajaa ei kaivannut lisätehtäviä. Kaksi vastaajaa olisi niitä kaivannut ja kaksi jätti vastaamatta kysymykseen. Voidaan tulkita, että esitystä pidettiin sopivan tiiviinä ja kattavana eikä tehtäviä aiheesta kaivattu.

3.3.2 Kyselylomakkeen B kysymykset, purku ja vastausten tulkinta

Kyselylomakkeilla kysymyksiä oli yhteensä 10, joista B-lomakkeella olivat kysymykset 7-10. Vastausvaihtoehdot kysymyksessä numero 7 oli a) hyvä, b) melko hyvä, c) ei osaa sanoa, d) melko huono, e) huono. Vastausvaihtoehdot kysymyksessä numero 8 olivat: a) oppimisympäristö b) läheisten tuki c) oikea ala-valinta d) monipuoliset opetusmenetelmät e) oppilaitoksen tuki. Vastausvaihtoehdot kysymyksessä numero 9 olivat: a) stressi b) väärä ala-valinta c) ammattikuvan epäselvyys d) alan työllisyysnäkymät, jos huonot e) riittämätön ohjaus ja tuki. Kysymyksessä numero 10 opiskelijoilta kysyttiin, ”Miten opettaja voi vaikuttaa sinun opiskelumotivaatioosi positiivisella tavalla? Opiskelijat saivat kirjoittaa vapaasti vastauksensa. Alla ovat opiskelijoille esitetyt kysymykset eriteltynä, sekä opiskelijoiden vastaukset ja lopuksi niiden tulkinta.

7. Millainen on oma opiskelumotivaatioosi tällä hetkellä?

- 5 opiskelijaa oli sitä mieltä, että	a) Hyvä.
- 8 opiskelijaa oli sitä mieltä, että	b) Melko hyvä.
- yksikään opiskelija ei ollut sitä mieltä että	c) Ei osaa sanoa.
- 1 opiskelija oli sitä mieltä, että	d) Melko huono..
- yksikään opiskelija ei ollut sitä mieltä että	e) Huono.

8. Mikä seuraavista vaikuttaa eniten opiskelumotivaatioosi?

- 5 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - 1 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - 6 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - 2 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - yksikään opiskelija ei ollut sitä mieltä, että
- a) Oppimisympäristö
 - b) Läheisten tuki
 - c) Oikea alavalinta
 - d) monipuoliset opetusmenetelmät
 - e) Oppilaitoksentuki

9. Mikä seuraavista vähentää eniten opiskelumotivaatiotasi?

- 7 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - 2 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - 2 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - yksikään opiskelija ei ollut sitä mieltä, että
 - 2 opiskelijaa oli sitä mieltä, että
 - yksi oli vastannut kyselylomakkeen sivuun
- a) Stressi
 - b) Väärä ala-valinta
 - c) ammattikuvan epäselvyys
 - d) alan työllisyysnäkömät, jos huonot
 - e) riittämätön ohjaus ja tuki
- : "Laiskuus aina välillä"

Yllä olevien kolmen kysymysten numero 7-9 avaaminen on tulkinnan varaista, eikä perustu tieteelliseen analyysiin. Suurin osa vastaajista, yht. 13 koki opiskelumotivaation kyselyhetkellä hyväksi tai melko hyväksi. Opiskelumotivaatioon myönteisesti vaikuttaa seuraavat tekijät kysymyksissä tarjottavista vaihtoehdoista: "Oikea alavalinta" yht. 6 opiskelijaa ja "oppimisympäristön merkitys" yht. 5 opiskelijaa. Ne nousivat keskeisiksi opiskelumotivaatioon vaikuttavista tekijöistä tarjottujen vastausvaihtoehtojen perusteella. Opiskelijoilta kysyttiin tekijöistä, jotka vähentävät eniten opiskelumotivaatiota. Suurin osa yht. 8 opiskelijaa koki stressin vaikuttavan eniten opiskelumotivaatiotaan heikentäväksi tekijäksi.

10. Miten opettaja voi vaikuttaa sinun opiskelumotivaatioosi positiivisella tavalla? (Kirjoita vapaasti).

Yllä olevaan 4. kysymykseen kaksitoista opiskelijaa oli vastannut. Yhdeksän oli jättänyt vastaamatta. Ohessa opiskelijoiden vastaukset:

- *"I don't no"*
- *"Olemalla rento ja sopivan tiukka"*
- *"Antamalla positiivista palautetta kuin myös kertoo miten parantaa taitojaan"*
- *"Monipuoliset työt"*
- *"Kehumalla, neuvomalla, rohkaisemalla"*
- *"Antaa uusia töitä ja vaihtelua"*
- *"Porkkanalla, kannustamalla, ohjaamalla"*
- *"Opettaja voi kannustaa ja auttaa jaksamaan opiskelussa"*
- *"Antamalla tarkentavaa palautetta"*
- *"Antamalla oikealla tavalla opetusmateriaalia sekä rento opetusmenetelmä, työsaliopetus on parempi kuin teorit"*
- *"Olemalla reilu, rento ja ammattitaitoinen"*
- *"Opettaja on rento"*
- *"Olemalla rento, mutta samalla asiallinen. Tarpeeksi tiukka ja samalla osaa asiansa"*
- *"Tukemalla, ohjaamalla, erilaisilla opetusmenetelmillä"*

Vastausten perusteella voi tulkita, että opiskelijat arvostavat opettajaa, joka on rento, reilu ja kannustava. Opiskelijat arvostavat myös opettajan ammattitaitoa ja sitä, että opettaja osaa erilaisia opetusmenetelmiä. Vastatusten perusteella sekä opetuskokeilun aikana opiskelijoiden kanssa käymämme dialogin ja muodostetun yhteisen tulkinnan kautta voidaan todeta myönteisen ja kannustavan opettajan nostavan positiivisella toiminnallaan opiskelijoiden opiskelumotivaatiota. Sanktiot ja rangaistukset (vaikka niistä ei vastauksissa mainita) voidaan tulkita aiheuttavan opiskelijoissa motivaatiolle epäsuotuisia asioita. Tätä tulkintaa alleviivaa opiskelijoiden kanssa käyty keskustelut

opetuskokeilun aikana ja keskusteluista dokumentoidut muistiinpanot vahvistavat tätä näkemystä.

4 TULKINNALLINEN, OSALLISTAVA JA REFLEKTIIVINEN KEHITTÄMISTOIMINTA

Tämän päivän työelämässä yksi keskeinen toimintamuoto on kehittämistoiminta. Kehittämistoimintaa tapahtuu yhteiskunnan ja yksittäisten organisaatioiden lähes jokaisella tasolla. Viimeaikaisessa innovaatiokeskustelussa tutkimuksellisuuden merkitys kehittämistoiminnassa on korostunut. Keskustelua käydään ns. soveltavasta tutkimuksesta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta ja lisäksi tutkimusavusteisesta kehittämisestä (esim. Alasoini & Ramstad 2007, Toikon ja Rantasen teoksesta: Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. www.uasjournal.fi.)

Tutkimuksellinen kehittämistoiminnan yhtenä lähtökohtana on uudenlainen tietokäsitys. Siirtyminen luotettavan tiedon tavoittelusta kohti käyttökelpoisen tiedon tuottamista. Kehittämistoiminta on luonteeltaan tulkinnallista, kriittistä ja reflektiivistä. Metodologisesta näkökulmasta katsottuna keskeisessä asemassa ovat kehittämisprosessia edistävät välineet, kuten esim. toimijoiden osallistumisen välineet (Toikko & Rantanen, 2009,155.)

Guban ja Lincolnin (1989) mukaan responsiiviskonstruktivisen arvioinnin yhteydessä mennään arvioinnissa seuraavasti: Lähtökohtana on se, että arvioija tai tutkija on vain yksi toimija muiden joukossa. Hänellä ei ole mitään erityisasemaa tai erityisoikeutta tietoon. Tieto oletetaan tiedon subjektista riippuvaiseksi. Tutkijan tulkinta on silloin samanarvoista, kuin kenen tahansa toimijan tulkinta. Keskeisellä sijalla onkin eri toimijatahojen keskinäinen dialogi (Toikko & Rantanen 2009, 158.)

Kehittämistehtävän lähtökohta on ollut tulkinnallisessa kehittämisessä, jossa toimintaympäristö ja kehittäminen itsessään on nähty monitulkintaisena. Hankkeen reflektiivinen prosessi on edellyttänyt dialogista logiikkaa

opettajaopiskelijoiden, heidän opettajaopiskelijakollegoiden ja kokeiluun osallistuneiden toisen asteen opiskelijoiden kanssa. Kehittämistoiminta ei edennyt pelkästään tekijöiden ehdoilla, vaan se rakentui keskinäisen jakamisen ja ymmärtämisen kautta (Toikka & Rantasta 2009, 166-167 mukaillen.)

4.1 Opetuskokeilun käyttökelpoisuuden arvioiminen

”Tiedon sosiaalinen luonne painottuu sitä enemmän, mitä vahvemmin siirrytään perinteisestä totuuden käsitteestä tiedon käyttökelpoisuuden arvioimiseen. Kehittämistoiminnan ja kehittämisen tulosten käyttökelpoisuuden näkökulmasta ei ole lainkaan välttämätöntä, että kehittämistoimintaa on raportoitu luotettavan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisesti. Tässä lienee yksi keskeisimmistä eroista tutkimuksen ja kehittämisen välillä. Kehittämistoiminnan ja sen käyttökelpoisuuden näkökulmasta toiminnan aikana syntyneen tiedon, raportoinnin ja koko prosessin luotettavuus ei ole itseisarvoista, vaan se on alistainen muille päämäärille” (Toikko & Rantanen 2009, 158-159.)

Kehittämishankkeessa mukana oleville rakennusalan perustutkinnon 17 opiskelijalle suunnattu kysely ja siitä saadut vastaukset ovat tulkinnallisia. Jo pelkästään suhteellisen pieni kohdejoukko ei tavoita tieteellisen tutkimuksen kannalta riittävän suurta otosta. Kyselyä ei myöskään purettu eikä analysoitu kvantitatiivisen tai kvalitatiivisen tutkimusorientaation mukaisesti. Kyselylomakkeelle laadittujen kysymysten asettelulle tuli kiire, eikä ollut aikaa riittävästi kysymysten asettelun pohdinnalle.

Kehittämistoiminnassa sosiaalisten toimintojen toistettavuuteen eli luotettavuuden vaateeseen liittyy problematiikkaa. Samanlaisen ryhmäprosessin aikaansaaminen uudella ryhmällä ei olisi itsestään selvää, vaan epätodennäköistä, vaikka ryhmän ulkoiset olosuhteet pysyisivätkin samanlaisina. Usein on myös niin, että esim. kyselylomakkeet kehittämishankkeissa joudutaan suunnittelemaan nopealla aikataululla, jolloin mittarin pätevyyttä koetellaan jo siinä tilanteessa (Toikko & Rantanen 2009, 123.)

Opiskelijoiden kanssa käytiin dialogia opetusmateriaalin käyttökelpoisuudesta ja heidän omista opiskelumotivaatioon vaikuttavista tekijöistä heti opetuskokeilun jälkeen. Kyselyn avulla toistettiin ne kysymykset, joita opiskelijoille esitettiin opetuskokeilun jälkeen ja dialogin pohjaksi. Kyselylomakkeelle annetut vastaukset toimivat aiheeseen liittyvänä dokumentaationa. Tavoitteena oli päästä yhteiseen tulkintaan kehittämistehtävästä niin rakennusalan opiskelijoiden kuin hankkeen toteuttaneiden opettajaopiskelijoidenkin kesken. Tämän yhteisen tulkinnan nojalta opetuskokeilua pidettiin hyvänä. Opiskelumotivaatioon liittyvään opetusmateriaaliin linkitettyjä opettajan ja opiskelijan haastatteluja pidettiin onnistuneina ja mielenkiintoa ylläpitävinä tekijöinä. Materiaalikonaisuutta ja kestoa yht. kaksi oppituntia pidettiin hyvänä. Keskustelut ja yhteisesti jaetut kertomukset omista opiskelumotivaatioon liittyvistä tekijöistä toimivat aineistoa eteenpäin kuljettavana ”punaisena lankana”. Sen sijaan aiheeseen liittyviä tehtäviä kaivattiin rytmittämään ja tauottamaan PowerPoint -esitystä. Opetuskokeilun jälkeisen dialogin yhteydessä muodostettiin yhteinen tulkinta opiskelijoiden kanssa myös siitä, että opetusmateriaali koetaan käyttökelpoiseksi ja sitä voidaan käyttää myös muiden opiskelijaryhmien opetuksessa.

4.2 Kehittämistehtävän laajempi hyödyntäminen

Opetusmateriaalia kokeiltiin yhdellä toisen asteen rakennusalan luokalla. Sen käyttöä opetuksessa on mahdollista hyödyntää laajemmin jokaisen vuosikurssin opiskelijoille ammattialasta riippumatta. Sitä on mahdollista käyttää myös aikuisopetuksessa. Opetusmateriaalin pohjana käytettyä merkityksellisen oppimisen ryhmätehtävänä tuotettua teoreettista materiaalia opiskelumotivaatiosta voidaan hyödyntää opetusmateriaalin edelleen kehittämisessä ja työstämisessä opetettavan kohderyhmän ja luokan tarpeista käsin.

Oppimisverkostot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita kokeilun laajemman hyödyntämisen näkökulmasta. Oppimisverkostot voivat olla avoimia kehittämisfoorumeita, mutta niillä voidaan tarkoittaa myös vain tietyille toimijoille suunnattuja yhteishankkeita. Kehittämiskysymyksiä voidaan ratkoa yhdessä ja asioita työstää ja edelleen kehittää osallistujien osaamista hyödyntäen.

Oppimisverkostoon voidaan liittää asiantuntijoita, jotka tarkkailevat toimintaa ja tekevät ehdotuksia omasta näkökulmasta. Verkostojen kautta toimija saa palautetta kehittämistoiminnasta. Lähtökohtana on myös se, että osallistujilla on toisiaan täydentävää osaamista (Alasoini 2007, Toikon & Rantasen 2009, 88 mukaan.)

Kehittämistehtävän aikana oppimisverkoston muodostivat kehittämistehtävän kehittäjät, eli opettajaopiskelijoista muodostettu pienryhmä Flow ja heidän opiskelijatoverit sekä oma opettaja. Opetusmateriaalin kehittäjien eli Flow:n opiskelijatoverit antoivat Flow -ryhmälle palautetta materiaalista sen kehittämisvaiheessa, kun se esiteltiin ennen varsinaista opetuskokeilua omille opettajaopiskelijakollegoille. Oppimisverkostossa mukana olivat myös ne rakennusalan opiskelijat, joilla opetusmateriaalia kokeiltiin. Verkosto laajeni kokeilupaikkana toimineeseen ammatilliseen oppilaitokseen siten, että ko. oppilaitoksen erityisopetuksen kehittämistyöryhmä kiinnostui kokeilumateriaalista ja sen pohjana käytetystä ”merkityksellisen oppimisen” materiaalista. Intressinä oli hyödyntää näitä tuotettuja materiaaleja oppilaitoksen erityisopetuksen hyväksi.

Opiskelijoilta kysyttiin muun muassa sitä, että mikä vähentää eniten heidän opiskelumotivaatiotaan. Annetuista vaihtoehdoista stressi nousi merkittävimmäksi opiskelumotivaatiota heikentäväksi tekijäksi. Tutkimuskysymyksen laajempi selvittäminen suuremmalla kohdejoukolla toisi yleistettävämmän vastauksen siihen kokeeko ammattikouluikäiset nuoret yleisestikin näin. Jatkokysymys tai kysymykset voisivat liittyä siihen, että mikä aiheuttaa nuorilla stressiä ja toisaalta miten oppilaitos voisi heitä auttaa. Nuorten sellaisten ongelmien tai tekijöiden tunnistaminen, jotka aiheuttavat heikkoa opiskelumotivaatiota edesauttaa oppilaitoksen opettajia ja opiskelijahuoltotyöryhmää suunnittelemaan sellaisia ennaltaehkäiseviä tukipalveluja, joiden avulla voitaisiin paremmin tukea opiskelijoita ja ennaltaehkäistä negatiivista opintojen keskeyttämistä.

4.3 Itsearviointia ja pohdintaa

Kehittämishankeen suunnittelu lähti sujuvasti liikkeelle. Tapaamisia oli luonnikas järjestää lähipäivien yhteyteen ja lähialueen kirjastoon, jonne kaikilla hankkeen toimijoilla oli suhteellisen lyhyt matka. Myös työnjako sujui hankkeen aikana. Jokaisen jäsenen osaamista ja substanssia hyödynnettiin tehtävien jaossa. Tehtävänjaot olivat karkeasti seuraavat: hankeraportin koostaminen, raporttiin linkittyvän teoreettisen viitekehyksen selvittäminen ja kirjallisuuden hankkiminen, kyselylomakkeiden laadinta ja niiden purkaminen luettavaan muotoon, opetuskokeilun järjestelytehtävät ja kokeilun käytännön toteuttaminen, sekä raportoinnin kirjaamiseen että opetusmateriaaliin liittyvän sähköisen muotokielen työstäminen ja korjaaminen.

Hankkeen huolelliselle suunnittelulle ei ollut riittävästi aikaa. Arjen kiireet ja suhteellisen vähäinen aika hankkeen suunnittelulle, työstämiselle ja eteenpäinviemiselle koettiin haastavaksi. Tämä näkyi muun muassa siinä, että huolelliseen kyselylomakkeen suunnitteluun ei jäänyt aikaa. Aikaa ei ollut myöskään tutkia riittävän suurta opiskelijajoukkoa, jotta tulokset olisivat yleistettävissä. Pienen kohdejoukon kanssa tehty kehittäminen, kokeilu ja siitä saadut kokemukset ja tulokset perustuvat yhteiseen dialogiin opiskelijoiden kanssa ja ovat tulkinnallisia. Toisaalta aihe kiinnosti meitä ja tehtävä kiinnittyi positiivisesti yhteen opettajan perustehtävään: opiskelijoiden opiskelulle motivoimiseen. Tämä innosti meitä ja loi pohjan hankkeen toteuttamiselle niukassakin aikataulussa.

Vaikka tuotettu opetusmateriaali onkin hyvin soveltuva kaikille toisen asteen opiskelijoille, se ei tarkoita sitä, että materiaalia ei voisi tai pitäisi edelleen kehittää. Opetusmateriaalin edelleen kehittäminen ja jatkotyöstäminen, jää kuitenkin yksittäisen hanketoimijan vastuulle. Jokaisen materiaalia käyttävän hanketoimijan on arvioitava itsenäisesti mahdollinen materiaalin kehittämistarve. Kokonaisarviomme on kuitenkin se, että materiaali on käyttökelpoinen sellaisenaan. Se sai opiskelijoilta lähes pelkästään positiivista palautetta. Emme odottaneet näin positiivista vastakaikua, sillä opetuskokeilu toteutettiin neljännellä jaksolla helmikuussa. Tämä jakso on sydäntalveen osuva

raskas teoriapainotteinen jakso, jolloin toiminnallinen opetus on yleensä opiskelijoille mielekkäämpää.

Koemme, että aihe on ajankohtainen ja työelämälähtöinen. Opiskelijoiden opintojen negatiivinen keskeyttämisprosentti on lähtenyt nousuun vuoden 2008 jälkeen (www.tilastokeskus.fi/julkaistu 20.3.2012). Oppilaitokset haluavat kehittää opiskelijahuoltotoimintaansa ja opiskelijoiden ohjaustoimia. Yksittäisen opettajan voimavarat eivät pysty vastaamaan opiskelijoiden tämän päivän tuen tarpeisiin. Monissa ammatillisen oppilaitoksen kehittämistyöryhmissä suunnitellaan oppilaitoksen sisäisiä opiskelijahuollollisia hankkeita. Ammatillisissa oppilaitoksissa hyödynnetään laajempia hankekokonaisuuksia, jossa hankerahoitusta saadaan muualta ja hankkeeseen palkataan useita työntekijöitä kehittämään ja toteuttamaan opiskelijoiden tukemiseen liittyvää toimintaa. Hankerahoitusta ei ole aina mahdollista saada, joten opiskelijan näkökulmasta on tärkeää, että oppilaitokset kokoavat voimansa ja kehittävät toimintaa myös niillä kulloisillakin henkilöstöresursseilla kun heillä on.

Yritimme tehdä opetusmateriaalista helposti muokattavan ja kaikille opiskelijaryhmille sopivan. Se on mielestämme selkeä ja johdonmukainen tiivistetty kokonaisuus opiskelumotivaation taustalla olevista tekijöistä. Opetusmateriaaliin linkitetyillä haastatteluilla halusimme elävöittää kokonaisuutta. Opiskelijat pitivätkin lähes poikkeuksetta haastatteluja opetusmateriaaliin sopivina. Myös opetuskokonaisuuden pituutta pidettiin hyvänä. Onnistuimme tämän materiaalin avulla nostamaan opiskelijoiden omaa opiskelumotivaatioon liittyvää pohdintaa. Neljästätoista kymmenen oli sitä mieltä, että opetusmateriaali nosti omaan opiskelumotivaatioon liittyvää pohdintaa melko hyvin. Kahden mielestä hyvin. Materiaalin edelleen kehittämisen näkökulmasta voisi kiinnittää huomiota etenkin siihen, pitäisikö oppilaitosten laajemminkin huomioida juuri tämänkaltaisten seikkojen esiin nostamiseen opiskelijoiden opetuksessa. Tai pitäisikö opetussuunnitelmaan lisätä opetuskokonaisuus, jossa käsitellään tätä ja muita opiskelijan arjen- ja elämänhallintaan liittyviä aiheita.

Vaikka aihe on kiinnostava, niin opettajaopintomme ovat päättymässä, eikä työelämätilanne salli materiaalin jatkotyöstämistä yhdessä. Materiaalin edelleen kehittäminen jää näin hankkeen päätyttyä yksittäisen toimijan vastuulle.

Tiivistettynä ja yhteisen tulkinnan kautta voimme kuitenkin todeta, että tuotimme nykymuodossaankin käyttökelpoisen opetusmateriaalin, jossa aihe on ajankohtainen. Se on helposti muokattavissa ja se sopii erilaisille opetusryhmille.

5 YHTEENVETO

Kehittämistehtävän avulla oli tarkoitus tuottaa kahden oppitunnin pituinen opetusmateriaali opiskelumotivaatiosta ja saada tietoa sen soveltuvuudesta käytännön opetustyöhön. Tavoitteena oli saattaa opiskelijat pohtimaan omia opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyviä motiiveja ja niitä lähtökohtia, jossa motiivi opiskelulle on myönteinen tai kielteinen.

Tavoitteena oli lähestyä aihetta kokeilevan toimintatavan kautta. Kokeilussa tavoiteltiin reflektiivistä tarkastelutapaa, jossa vakiintuneita käytänteitä haluttiin nähdä uudessa valossa (Aaltola & Valli 2007, 201). Tärkeää oli kuulla opiskelijoiden mielipiteitä opetettavasta aiheesta ja aiheen ympärille rakennetusta opetusmateriaalista. Toikka ja Rantasta (2009) mukailen voidaan todeta, että tässä kehittämishankkeessa oli selkeä käytännön tarpeista noussut intressi. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintojen keskeyttäminen on lähtenyt vuoden 2008 jälkeen nousuun (Tilastokeskuksen julkaisu 20.3.2012). Opetuskokeilulla haluttiin nostaa opiskelijoiden roolia oman elämänsä pohtijoina. Saatella heitä käymään keskustelua itsensä, luokkansa, opettajansa ja sosiaalisen verkostonsa kanssa, niistä asioista, jotka vaikuttavat heidän opiskelumotivaatioonsa.

Ei ole yhdentekevää miten opettaja luokkayhteisössä luotsaa opiskelijoita opiskelun ja opetettavan aiheen äärelle. Opiskelu edistää sosiaalistumista. Sosialisatiossa ihminen sisäistää niin luokkayhteisön kuin yhteiskunnankin kulttuuriarvot ja integroituu yhteisöön (Kauppila 2003, 29). Yhteenkuuluvaisuuden vahvistaminen ja luokkahengen nostattaminen onkin yksi opettajan tärkeimmistä tehtävistä. Vahva, toisistaan huolta pitävä luokka edistää yksilön eheää ja tavoitesuuntautunutta opinpolkua sekä luo edellytyksiä opiskelijan myönteisen opiskelumotivaation syntymiselle. Opiskelumotivaatioon keskittyvän opetusmateriaalin tehtävänä on johdatella niin opettajat kuin opiskelijatkin keskustelemaan motivaatiosta ja pohtimaan yhdessä keinoja koulu- ja opiskelumyönteisen ajattelun ja toiminnan syntymiselle.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Ahponen, H. 2010. Motivaatio - työväline opiskelussa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Pedagoginen opinnäytetyö.

Heinilä, H., Kalli, P. & Ranne, K. (toim.) 2009. Tutkiva oppiminen ja pedagoginen asiantuntijuus. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 15. Opetus-, kasvatust- ja koulutusalojen säätiön- OKKA-säätiön julkaisuja. Saarijärvi. Saarijärven Offset Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Otava.

Kaajala, E. 2008. "Hei mä haluan oppia ihan oikeesti". Kohti omaehtoista oppimista. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Jyväskylä. Viitattu 07.10.2012.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20091/jamk_1264063153_6.pdf?sequence=2

Kauppila, R. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti. Psykkinen valmennus oppimisen tukena. Jyväskylä. PS-kustannus.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Opetus 2000. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Kuusisto, J. 1992. Kasvatuspsykologia. 4.-5. painos. Helsinki. WSOY.

Koskinen, U-M., Suihko, K. & Tyrväinen, J. 2003. Mission: Possible. Opas opinnäytteen tekijälle. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarja C. Oppimateriaalit. Nro 1. 2. uudistetun painoksen lisäpainos. Tampere.

Motivaatio oppimisessa. Viitattu 6.10.2012.

http://www.oppiminen.utu.fi/luentojen_kuunteleminen.htm

Ojanen, S. & Uitto, R. & Rajakallio, P. 2006. Palaute oppimisen välineenä. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 07.10.2012.

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8310/TMP.objres.587.pdf?sequence=2>

Piiranen, S. & Tuominen, T. 2001. Työryhmästä tiimiksi. Tutkimus GVS-Systems Oy:ssä toimivien työryhmien kehittymisestä tiimeiksi. Diakonia ammattikorkeakoulu. Pieksämäen yksikkö. Opinnäytetyö.

Peltonen, M. & Ruohotie, P. 1992. Oppimismotivaatio. Teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta. Aavaranta-sarja. Keuruu. Otava.

Poutala, S. & Toivonen, J. 2011. Palaute ja motivaatio. Tutkimus palautteen saamisen vaikutuksista opiskelumotivaatiolle. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Ohjaustoiminnan koulutusohjelma. Hämeenlinna.

Stenberg, K. 2011. Riittävän hyvä opettaja. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Tilastokeskus. Tilastot. Koulutuksen keskeyttäminen. 2012. Keskeyttäminen lisääntyi ammatillisessa koulutuksessa. Julkaistu 20.3.2012. Viitattu 28.3.2013. http://www.stat.fi/til/kkesk/2010/kkesk_2010_2012-03-20_tie_001_fi.html

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: University Press.

Toikko, T. & Rantanen, T. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Viitattu 1.4.2013. <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewFile/1088/919>

LIITTEET

LIITE 1

TIEDOTE OPISKELIJOILLE KYSELYSTÄ

HYVÄ AMMATILLISEN KOULUTUKSEN OPISKELIJA!

Tampereen ammatillisen korkeakoulun opettajaopiskelija-ryhmä Pope12B, on tuottanut opetusmateriaalin opiskelumotivaatiosta. Materiaali on Powerpoint-muodossa ja se sisältää sekä teoreettista, että käytännöllistä lähestymisnäkökulmaa opiskelumotivaatioon.

Kyselyn avulla haluamme kuulla Sinun mielipiteesi:

- A) esitetystä materiaalista ja
- B) omasta opiskelumotivaatiostasi.

Palautteen avulla tätä opiskelumateriaalia voidaan edelleen kehittää!

KIITOKSIA MIELIPITEISTÄSI ETUKÄTEEN!

KYSELYLOMAKE A

A)

1. TUOTTIKO POWER-ESITYS RIITTÄVÄSTI TIETOA
OPISKELUMOTIVAATIOON VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ?

hyvin melko hyvin Ei osaa sanoa melko huonosti
huonosti

2. SOPIKO VIDEOHAASTATTELUT ESITYKSEEN?

hyvin melko hyvin Ei osaa sanoa melko huonosti
huonosti

3. TOIMIKO POWER-ESITYS OPETUSMATERIAALINA?

hyvin melko hyvin Ei osaa sanoa melko huonosti
huonosti

4. SAIKO POWER-ESITYS POHTIMAAN OMAA
OPISKELUMOTIVAATIOTASI?

hyvin melko hyvin Ei osaa sanoa melko huonosti
huonosti

5. OLIKO ESITYKSEN PITUUS SOPIVA?

kyllä ei jos ei, niin miksi? _____

6. KAIPASITKO ESITYKSEN LISÄKSI TEHTÄVIÄ AIHEESTA
OPISKELUMOTIVAATIO?

kyllä ei jos ei, niin miksi? _____

KYSELYLOMAKE B

B)

1. MILLAINEN ON OMA OPISKELUMOTIVAATIO SI TÄLLÄ HETKELLÄ?

hyvä melko hyvä Ei osaa sanoa melko huono
huono

2. MIKÄ SEURAAVISTA VAIKUTTAA ENITEN OPISKELUMOTIVAATIOOSI?
(valitse yksi)

oppimisympäristö läheisten tuki oikea ala-valinta
monipuoliset opetusmenetelmät oppilaitoksen tuki

3. MIKÄ SEURAAVISTA VÄHENTÄÄ ENITEN
OPISKELUMOTIVAATIOOSI?

stressi väärä ala-valinta ammattikuvan epäselvyys
alan työllisyysnäkökulmat, jos huonot riittämätön ohjaus ja tuki

4. MITEN OPETTAJA VOI VAIKUTTAA SINUN OPISKELUMOTIVAATIOOSI
POSITIIVISELLA TAVALLA?
(kirjoita vapaasti)
